รองศาสตราจารย์ศุภกิจ ศรีกาญจนา
สาขาวิชาบริหารอุตสาหการและปฏิบัติการ
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การบริหารการผลิต และการปฏิบัติการ

PRODUCTION AND OPERATIONS MANAGEMENT

(POM)

นิยาม : การผลิต

คือการนำปัจจัย (Input) ต่าง ๆ มาผ่านกระบวนการ (Process) เพื่อแปลงสภาพให้เป็นสินค้าและบริการ (Goods & Services)

การผลิต ⟶ สินค้า

เป็นกิจกรรมของโรงงานที่ต้องดำเนินการจัดการเพื่อนำปัจจัยมาแปลงสภาพให้เป็นสินค้า

การผลิต ⟶ บริการ

คือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการทั้งหลาย เช่น กิจการธนาคาร โรงแรม โรงพยาบาล โรงเรียน มหาวิทยาลัย ท่องเที่ยว บันเทิง ภัตตาคาร ขนส่ง หน่วยราชการ ห้างสรรพสินค้า ร้านขายสินค้าต่าง ๆ เป็นต้น

ระบบการผลิต (PRODUCTION SYSTEMS)

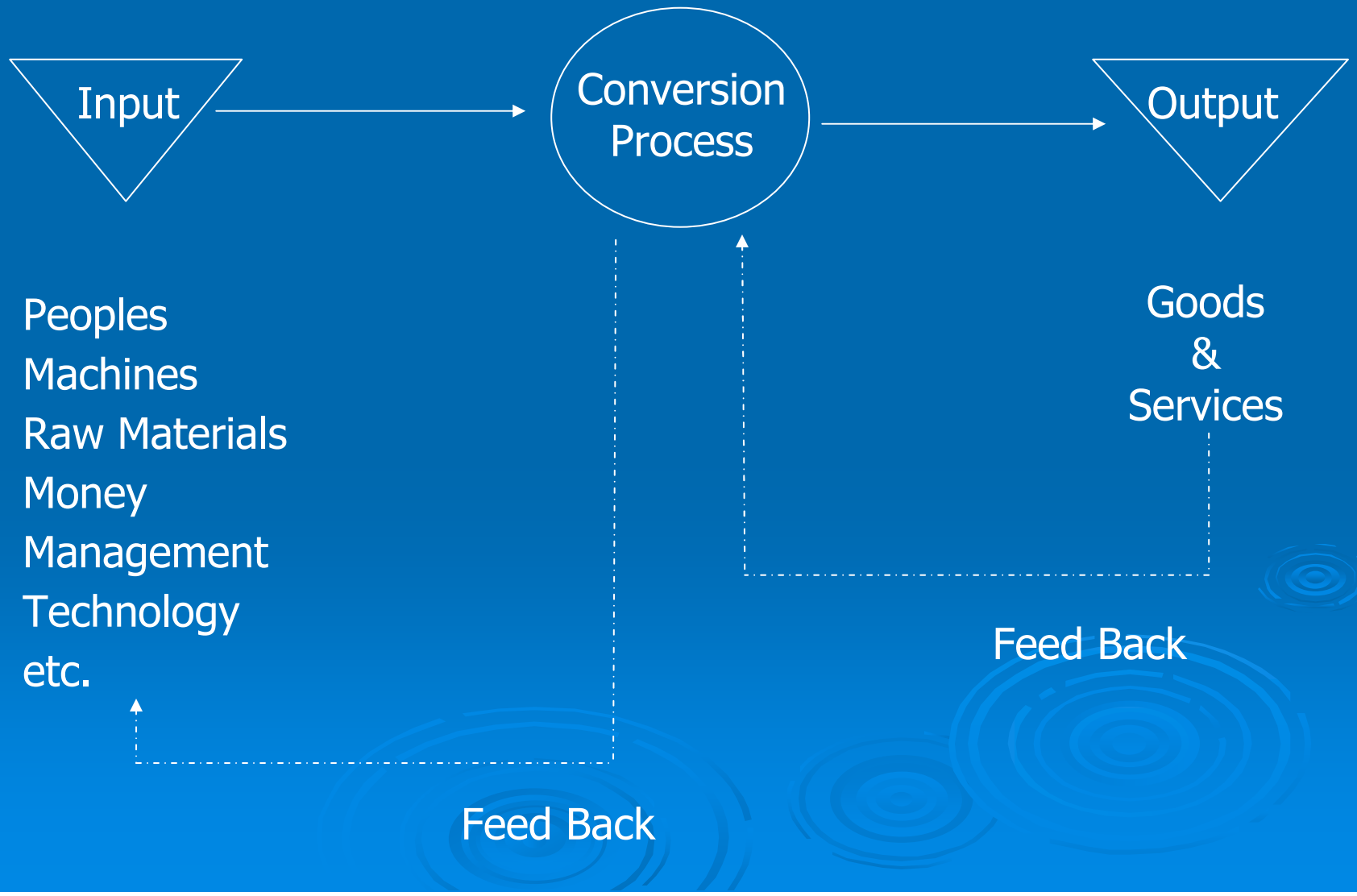

ตัวอย่างระบบการผลิตสินค้าและผลิตบริการ

ประเภท	ระบบการผลิต	ปัจจัยการผลิต (Input)		กระบวนการผลิต (Process)	ผลิตผล (Output)
		(1)	(2)		
สินค้า	รถยนต์	ชิ้นส่วนประกอบ เครื่องยนต์	เครื่องมือ อุปกรณ์ คนงาน	ประกอบ	รถยนต์
	สับปะรดกระป๋อง	ผลสับปะรด	เครื่องมือ คนงาน อุปกรณ์	ผลิต	สับปะรดกระป๋อง
บริการ	โรงพยาบาล	คนไข้	หมอ พยาบาล ยา	รักษา	คนไข้ (หายป่วย)
	มหาวิทยาลัย	นักเรียนจบ ม.6 บัณฑิต	ครู หนังสือ ห้องเรียน ห้องสมุด	การเรียนการสอน	บัณฑิต มหาบัณฑิต
	ร้านอาหาร	ลูกค้าหิว	อาหาร	บริการอย่างดี อาหารอร่อย	ลูกค้าอิ่มและ พอใจ
	ห้างสรรพสินค้า	ลูกค้า	สินค้าต่าง ๆ	บริการที่ดีเพื่อให้ เกิดการขาย	ลูกค้าได้ซื้อสินค้า

ระบบการผลิตบริการ

คือเรื่องของกระบวนการที่เน้นการสร้างความพอใจ และความประทับใจให้กับลูกค้า เช่น เรื่อง

- ค่าบริการ
- คุณภาพ
- ราคา
- ความรวดเร็ว
- ความสำเร็จของงาน
- การบริการหลังการขาย
- อื่น ๆ

BUSINESS FUNCTION

กิจการธุรกิจทุกประเภทจะมีงานหลักคือ

- การตลาด (Marketing)
- การเงินและการบัญชี (Finance & Accounting)
- การผลิต/การปฏิบัติการ(Production/Operations)

ตัวอย่าง 1

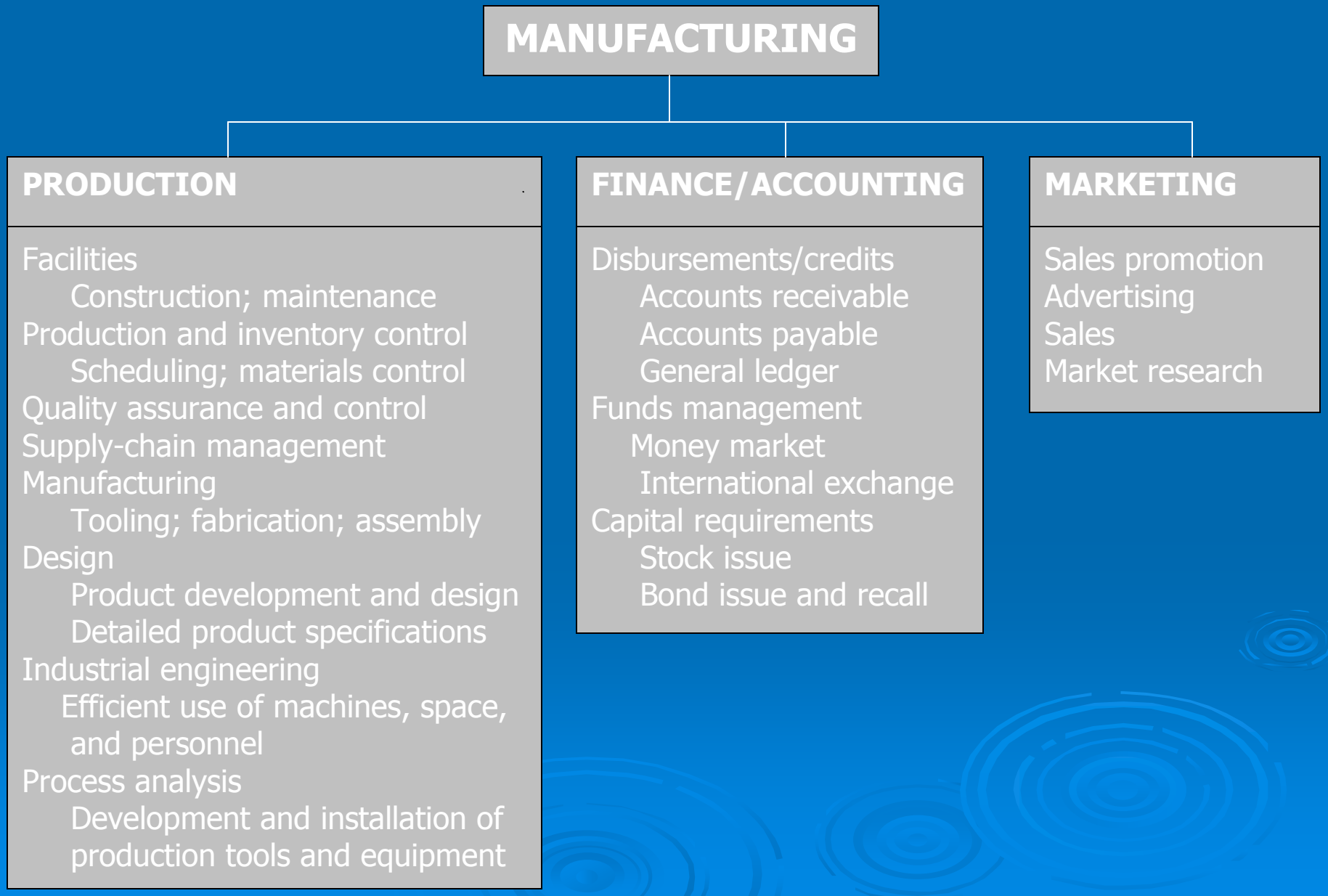
MANUFACTURING
PRODUCTION
Facilities
Construction; maintenance
Production and inventory control
Scheduling; materials control
Quality assurance and control
Supply-chain management
Manufacturing
Tooling; fabrication; assembly
Design
Product development and design
Detailed product specifications
Industrial engineering
Efficient use of machines, space, and personnel
Process analysis
Development and installation of production tools and equipment
FINANCE/ACCOUNTING
Disbursements/credits
Accounts receivable
Accounts payable
General ledger
Funds management
Money market
International exchange
Capital requirements
Stock issue
Bond issue and recall
MARKETING
Sales promotion
Advertising
Sales
Market research

ตัวอย่าง 2

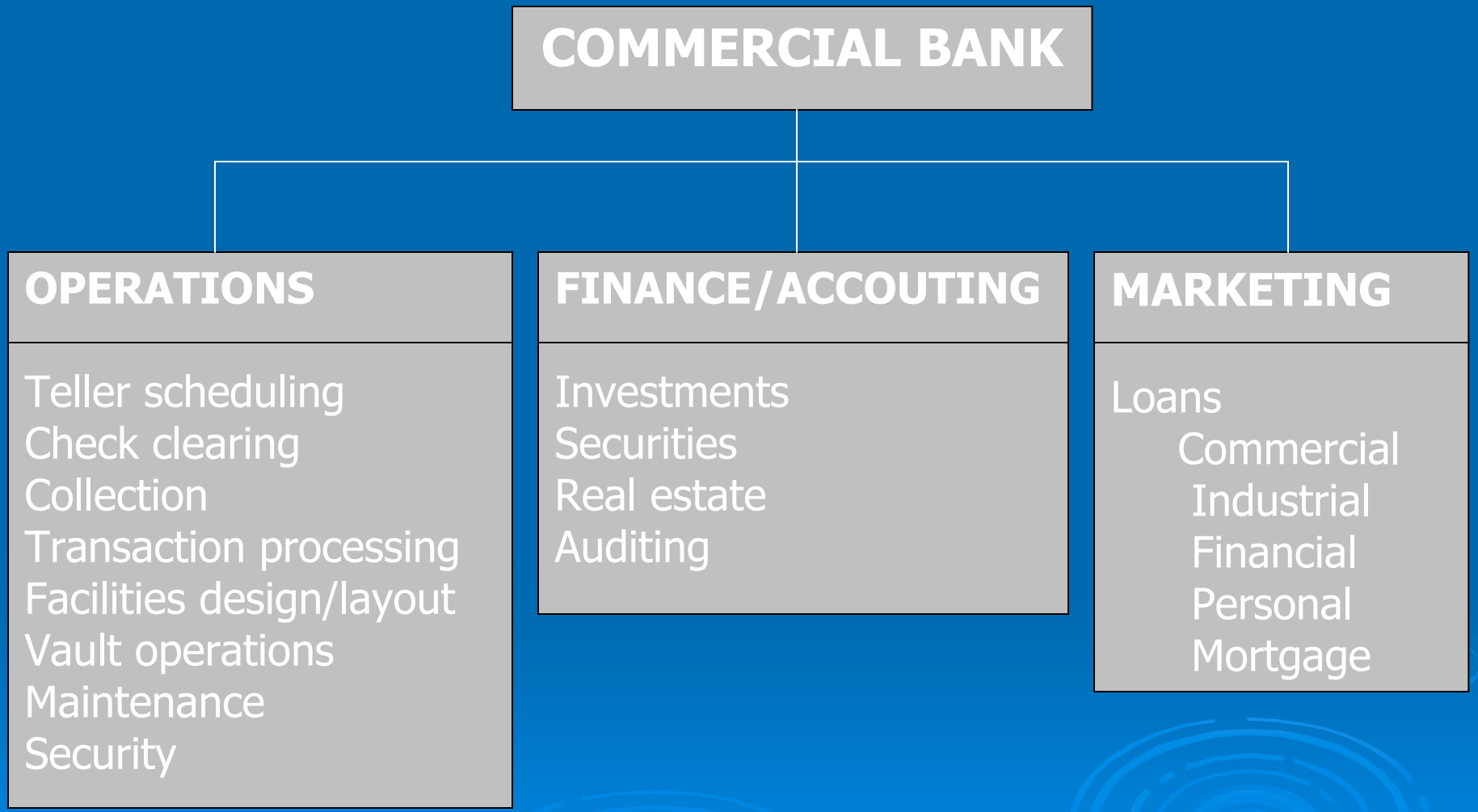
COMMERCIAL BANK
OPERATIONS
Teller scheduling
Check clearing
Collection
Transaction processing
Facilities design/layout
Vault operations
Maintenance
Security
FINANCE/ACCOUTING
Investments
Securities
Real estate
Auditing
MARKETING
Loans
Commercial
Industrial
Financial
Personal
Mortgage

ตัวอย่าง 3

AIRLINE
OPERATIONS
Ground support equipment
Maintenance
Ground operations
Facility maintenance
Catering
Flight operations
Crew scheduling
Flying
Communications
Dispatching
Management science
Reservations
Schedules
FINANCE/ACCOUNTING
Accounting
Accounts payable
Accounts receivable
General ledger
Finance
Cash control
International exchange
MARKETING
Traffic administration
Reservations
Schedules
Tariffs (pricing)
Sales
Advertising

ตำรา : อดีตถึงปัจจุบัน

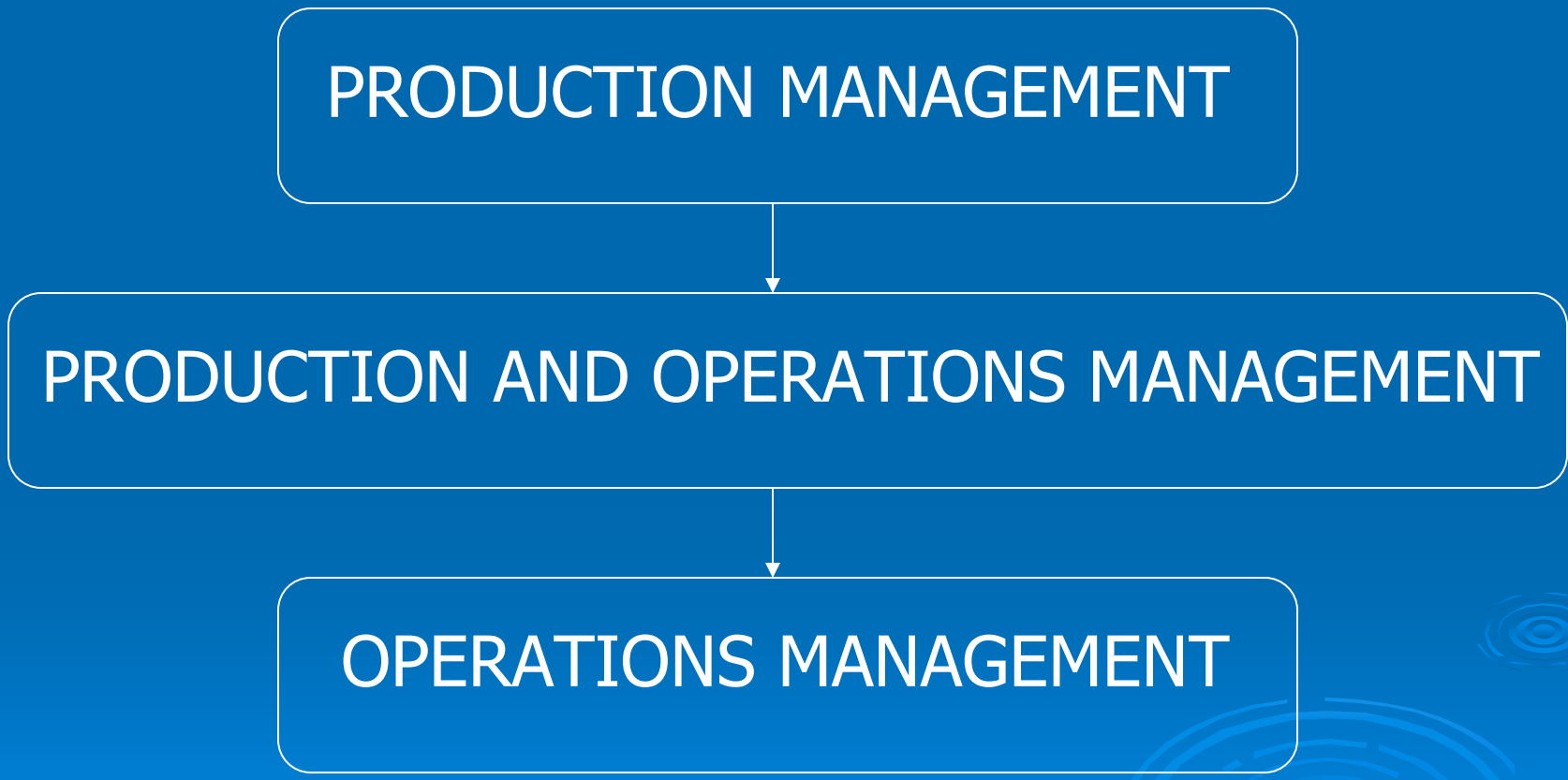

อดีต : การพัฒนาประเทศจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเป็นหลัก

ปัจจุบัน : ภาคบริการมีบทบาทในการสร้างความเจริญให้กับประเทศไม่น้อยไปกว่าภาคอุตสาหกรรมการผลิตสินค้า ดังเช่นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

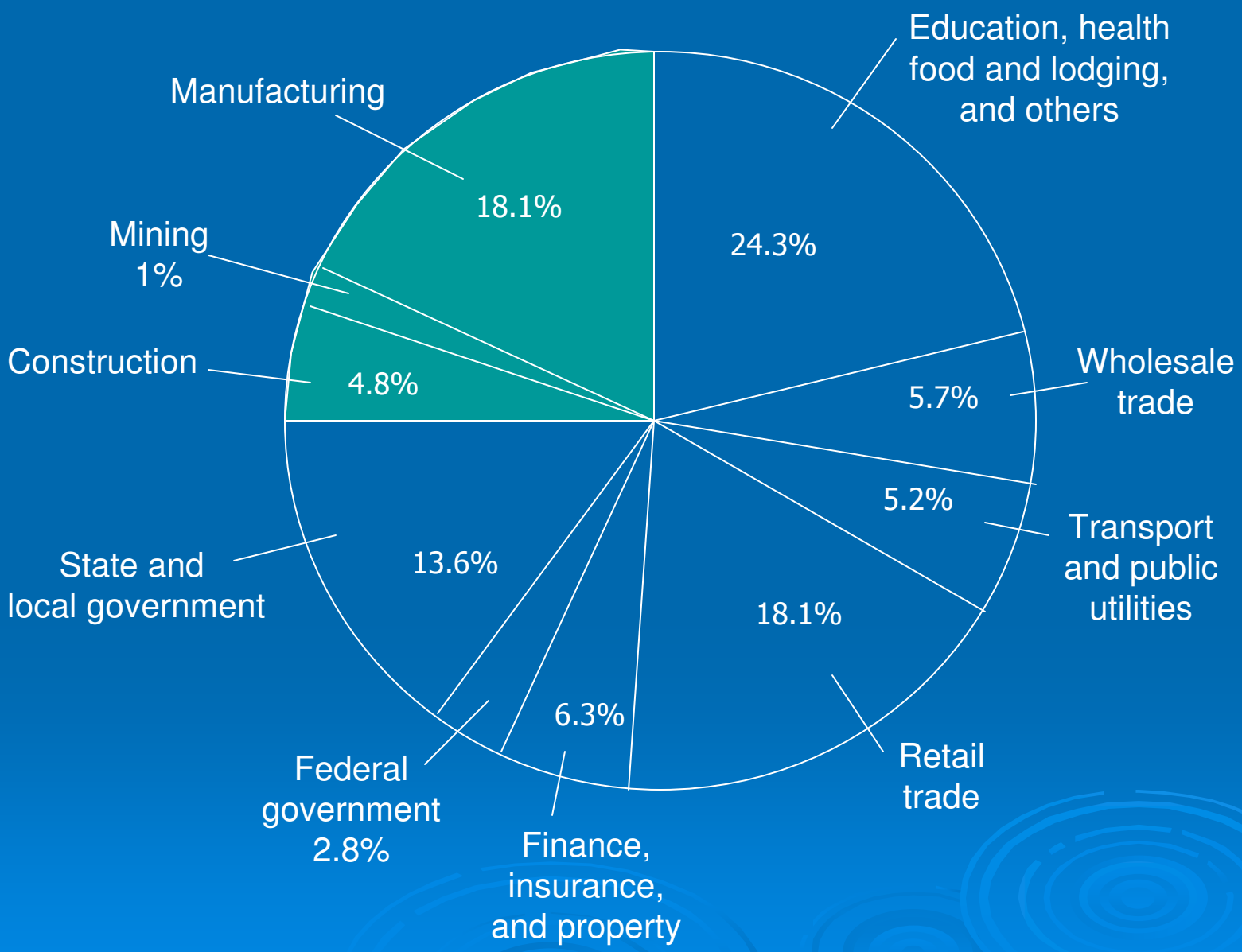

(Job in the United States.)

ข้อสังเกตุ

1. Operations Management แปลว่า การบริหารการปฏิบัติการ
2. การบริหารการปฏิบัติการ คนส่วนมากจะไม่ทราบว่าเป็นเรื่องของการผลิตสินค้า/ผลิตบริการ
3. OPERATIONS MANAGEMENT is activities that relate to creation of GOODS & SERVICES

ความสำคัญของ POM

1. เป็นส่วนที่ทำให้กิจการธุรกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขัน
2. เป็นส่วนของงานที่ใช้เงินลงทุนมากที่สุด
3. เป็นส่วนที่ทำให้เกิดสินค้าและบริการ
4. เป็นส่วนที่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้
5. เป็นส่วนหนึ่งของ Business Function

OPTIONS FOR INCREASING CONTRIBUTION

		MARKETING OPTION	**FINANCE OPTION**	**PRODUCTION OPTION**
	Current	*Increase Sales Revenue 50%*	*Reduce Finance Costs 50%*	*Reduce Production Costs 20%*
Sales	$100,000	$150,000	$100,000	$100,000
Costs of goods	-80,000	-120,000	-80,000	-64,000
Gross margin	20,000	30,000	20,000	36,000
Finance Costs	-6,000	-6,000	-3,000	-6,000
	14,000	24,000	17,000	30,000
Taxes at 25%	-3,500	-6,000	-4,250	-7,500
Contribution	$10,500	$18,000	$12,750	$22,500

PERCENTAGE OF SALES SPENT ON THE POM FUNCTION FOR SELECTED

	MEAT PACKING INDUSTRY	FURNITURE MANAFAC-TURING	RESTAURANT	HEAVY EQUIPMENT MANUFACTURING
Production/Operations				
Material	79%	40%	38%	42%
Direct labor	8%	15%	20%	12%
Fringes, supervision, Supplies	3%	22%	16%	23%
	90%	77%	74%	77%
Selling, Finance, and General and Administrative	9%	15%	22%	20%
Interest, Extraordinary Items, Taxes, and Profits	1%	8%	4%	3%

PRODUCTION/OPERATIONS FUNCTION

1. PRODUCTION SYSTEMS DESIGN
2. PRODUCTION PLANNING & CONTROL
3. COORDINATION

1. PRODUCTION SYSTEMS DESIGN

(1) PRODUCT DESIGN

(2) PROCESS DESIGN

(3) PLANT DESIGN

- PLANT LOCATION
- PLANT LAYOUT

2. PRODUCTION PLANNING AND CONTROL

- Quality
- Inventory
- Cost
- Quantity
- Scheduling
- MRP
- Supply Chain Management

3. COORDINATION

- Marketing
- Finance/Accounting

การแบ่งชนิดของการผลิตสินค้า/บริการ

- CONTINUOUS PRODUCTION
- JOB SHOP
- PROJECT

PRODUCT DESIGN

ข้อควรพิจารณาสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์

- วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Product life Cycles)
- ความสมดุลระหว่างแบบของผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต
- ต้นทุน
- คุณภาพ ความทนทาน
- ความง่ายในการซ่อม
- สิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์

1. แนวคิด
2. เลือกผลิตภัณฑ์
3. ออกแบบ
4. สร้างต้นแบบ
5. ทดสอบ
6. ออกแบบขั้นสุดท้าย

ผลงานจากการออกแบบผลิตภัณฑ์

- BLUE PRINT
- BILL OF MATERIAL (BOM)
- PRODUCT SPECIFICATION
  - Performance Specification
  - Design Specification

PROCESS DESIGN

ขั้นตอนการออกแบบกระบวนการผลิต

1. วิเคราะห์ปริมาณการผลิต
2. วิเคราะห์ปริมาณชิ้นส่วนแต่ละชนิด
3. วิเคราะห์ชิ้นส่วนใดผลิตเองหรือซื้อ
4. เลือกกระบวนการผลิต
    - อุปกรณ์
    - เครื่องจักร
    - คนงาน
5. กำหนดวิธีการผลิต - Route Sheet
   - Operation Sheet

PLANT DESIGN

PLANT LOCATION

ข้อควรพิจารณาในการหาทำเลที่ตั้ง

- การขนส่ง
- ตลาดจำหน่าย
- แหล่งวัตถุดิบ
- แรงงาน
- สาธารณูปโภค
- สิ่งแวดล้อม
- ขนาดของพื้นที่
- สภาพภูมิอากาศ
- การเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต
- ฮวงจุ้ย

PLANT LAYOUT

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้งานไหลไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้มีบรรยากาศในการทำงานดีและปลอดภัย
3. เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนการวางผังโรงงาน

1. วางตำแหน่งโรงงาน
2. แบ่งเนื้อที่แผนกงานต่าง ๆ
    - กระบวนการผลิต และอุปกรณ์การขนย้าย
    - ทางเดิน
    - แผนกบริการ
3. จัดตำแหน่งที่ตั้งขอแผนกงานต่าง ๆ
4. จัดภายในแผนก

ชนิดของการวางผังโรงงาน

- PRODUCT LAYOUT
- PROCESS LAYOUT
- FIXED-POSITION LAYOUT
- OFFICE LAYOUT
- RETAIL LAYOUT
- WAREHOUSING LAYOUT